

REVISTA MUSICAL CATALANA

BUTLLETÍ de l'«ORFEÓ CATALÀ»

PER L'ART

(CONTINUACIÓ)

11

*Prefereixo lo que'm commou a lo
que'm sorprèn.*

COUPERIN EL GRAN

Amant alterna camenæ.

VIRGILI

Els límits del nostre repertori actual són visiblement estrets: es necessari donar-los major amplitut; y no sols vers lo nou, sinó també cap a lo d'ahir, que tant poc estudiem y que coneixem encara menys.

La repetició constant de les mateixes obres es un obstacle considerable que oposen els nostres artistes a l'educació del públic, y dóna peu a inevitables y perpetues rivalitats tècniques, que no serveixen per a res més que per a satisfer personalismes en els que la minucia més petulant fa d'Ideal.

Quan una obra es excessivament coneguda del públic, aquest l'escolta subjectivament, la ou, pera millor dir-ho; y tota la seva atenció's concentra en l'interpretador. Es així que s'ha imposat, insensiblement, aquesta aberració que consisteix en anar al concert a veure, oir y jutjar a l'interpretador únicament, oblidant el respecte degut a les obres y als llurs creadors.

No hi ha dubte que, sometent al públic obres noves o desconegudes, l'interpretador pot, a voltes, no sentir-se jutjat ab la precisió y l'imparcialitat desitjades. Més què hi fa! No pensem tant en nosaltres y recordem-nos que, en justícia, el públic deu tota la seva atenció a l'obra y no al qui l'executa...

.....

La major part dels nostres *virtuosos* ignoren el segle XVIII, car no coneixen d'ell més que Bach, Hændel (y encara ab algunes excepcions) y Mozart. Y una major part, encara, ignora la literatura musical francesa y italiana d'aquest segle meravellós.

Per a no esmentar més que'ls pianistes (especie que més abunda y a la que jo pertanyo), ¿quants, d'entre nosaltres, coneixen a fons y saben interpretar les obres de François Couperin, anomenat *el Gran*, o de Domenico Scarlatti, de qui ofrem invariablement tres o quatre sonates, les mateixes sempre, mistificades, falsejades, deformades, ab títols imaginaris, quan d'ell n'existeixen, en edicions modernes, més de trescentes?

D'entre nosaltres, ¿quants poden parlar, ab ple coneixement de causa, de Jean-Philippe Rameau, el gran *Rameau*?

¿Quants coneixen com es degut els Durante, els Dagincourt, els Martini y els Marcello?

¿Qui s'imagina tant sols que Daquin ha compost quelcom més que'l seu tant repetit *Cou-cou*, y que Paradies escrigué sonates admirables, en les que l'altivesa napolitana s'armonitza exquisidament ab l'elegancia, la claredat y la senzillesa llatines?

Del mateix segle XVIII, ¿se coneixen per ventura les *Sonates bibliques* de Johann Kuhnau, veritables monuments de música descriptiva?

¿Oim potser sovint els *Concerts* y les *Sonates* de Karl Philipp Emanuel Bach, de Wilhelm Friedemann Bach o de Johann Christian Bach?

¿Hem vist alguna volta, en els programes dels grans *virtuosos*, l'hermosa *Sonata en mi bemol* de Johann Heinrich Rolle, o les encara més belles de Wilhelm Rust, aquest gran precursor de Beethoven, que'ns entoçudim en ignorar?

¿S'esmenten ni tant sols les *Sonates* de Hæssler, de suprema elegancia y d'infinita expressió?

Y, ab tot, no faig més que esmentar pàgines hermosíssimes, del valor íntim y essencial de les quals se pot jutjar sense recórrer als aspres arguments de l'erudició ni caure en la petulant competencia dels especialistes.

Adhuc del mateix Johann Sebastià Bach, l'obra colossal del qual hauria de ser-nos familiar; ¿què n'oim, generalment? La *Fantasia cromàtica* y *Fuga*, barroerament corretgida y augmentada per

uns y altres; un *Concert* de tant en tant, encara que menys sovint; però, sobre tot, arreglos y transcripcions; quan tantes y tantes obres originals, bellíssimes y d'inestimable valor s'han momificat al servei d'una inconscient y funesta pedagogia, y d'altres, grandiosament modestes, dormen oblidades o desconegudes.

De Hændel, ¿què'n toquen els pianistes, generalment, sinó les *Variacions en mi major* (*The Harmonious Blacksmith*), el tema de les quals no li pertany precisament?

Si reculem fins al segle xvii, la dessidia dels nostres virtuoses apareix encara més vergonyosa, perquè abraça totes les escoles sense excepció. Frescobaldi, Scheidt, Chambonnières, Kerll, Louis Couperin, Froberger, Pasquini, J. Pachelbel, Purcell, A. Scarlatti... són noms il·lustres, tots, abandonats fins ara, per l'incuria dels uns y l'inercia dels altres, a la curiositat dels erudits, evidentment aclaparant per a nosaltres...

Per lo que fa al segle xvi, ¿quants, d'entre nosaltres, han vist les obres d'Antoni de Cabezon, el genial cec de la cort de Felip II en Espanya, revelades a l'història moderna, fa catorze anys, per l'eminent mestre català Felip Pedrell? ¿Qui ha sentit parlar de l'holandès Sweelink, continuador de Cabezon?... ¿Quantes voltes hem oït obres dels *virginalistes* anglesos Byrd, Bull y Gibbons?...

Seria exigir massa. Cada un d'aquests autors ens ha deixat, no obstant, una obra al menys que mereix ésser comunicada a les generacions successives. No fer-ho es lo mateix que pretendre que en el nostre públic els imbècils constitueixen la majoria, lo que es ben lluny d'ésser cert.¹

Aquesta mateixa negligència, aquest mateix temor d'executar una obra desconeguda, de prendre una iniciativa, de fer un gest que difereixi dels que la rutina ns ha imposat, de crear un precedent, existeix per a la música moderna, y també ¡quant injustament!²

Les conseqüències de tant extranya situació són massa cone-

1) Un amable comentador de l'edició francesa d'aquest opúscol, preténia que aixís era en efecte: que els imbècils eren els més. En ma vida d'artista (y aquí'm permeto afegir que he conegut públics molt diversos, en Alemanya, França, Bèlgica, Dinamarca, Suïça, Espanya y Cuba) he trobat, sovint, ignorants, tabolls, pretenciosos, indoctes, escèptics o indiferents; però d'imbècils, realment imbècils, molt pocs. L'imbècil autèntic no freqüenta generalment les sales de concert; y, en tots casos, la seva escassa raó li farà igualment incompreensible qualsevol altra expressió elevada del sentiment humà.

2) Raons sobre les quals crec inútil insistir m'impedeixen donar aquí una nomenclatura completa y aproximada dels autors moderns les obres dels quals no ocupen avui, en el repertori dels virtuoses, el lloc a que tenen dret; peròassenyalo i fet com igualment culpable.

gudes, nombroses y evidentes pera que insisteixi respecte d'elles. No oblidem, ab tot, que nosaltres som els primers en sofrir d'aquestes conseqüències.

Els que s'han vist refusar el favor y l'aplaudiment del públic, ho han sempre atribuït a l'ignorancia d'aquest. Es cert que'l públic està molt lluny de saber lo que deuria; però, qui'n té la culpa? ¿a qui pertany la missió d'iniciar al públic, de formar son criteri, de depurar el seu gust y de conduir sa evolució?... ¿Quin lloc ocupem, doncs, en la marxa de l'humanitat? El de paràsits?

Com artistes y com homes, hem de desempenyar una funció social. Quina es?

Despreciar el passat y ignorar el present del nostre art es posar de manifest la nostra peresa intel·lectual y el poc interès que'ns inspira el públic. Això no'ns es permès.

Solicitar del públic el seu apoi y pagar-li ab indiferencia, es simplement cínic.

J. JOAQUIM NIN

(Seguirà)

PARSIFAL Y SHERLOCK HOLMES

II¹⁾

L'ESCALA DE JACOB

Tornem a trobar-nos.

— Sí, senyor Holmes: aventurers com sempre.

— Oh, amic Parsifal! ¿Sab que desde que'ns varem veure, desxifrant el *motiu del Gral*, no he pensat més que en l'obra del seu nom, y no he fet més que cavilar sobre 'ls seus sublims misteris? Tot: crims sensacionals y extranyes aventures; aficions a tocar, en els moments de *spleen*, el violoncel y el violí; experiments químics originals; tot jeu en el més complet oblit, obsessionat jo per l'obra meravellosa. Es a dir, aquells dos instruments sí que'ls toco, però solament executant-li la música de *Parsifal*. Aixís com abans, per concentrar l'atenció en algun problema de solució difícil, tenia 'l costum

1) Vegi-s el núm. 71 de la REVISTA MUSICAL CATALANA (Novembre de 1909).

de fumar tabac del més fort y negre, en gran proporció, ara 'l meu tabac estimulant són les encisadores planes inspirades divinament: elles me porten, fins sense voler, a la solució dels interessants y magnets problemes que enclouen.

— Y, diguim, ¿la sort l'afavoreix?

— No puc queixar-me. Ab la mateixa afició que abans me fixava en les estranyes singularitats d'un crim o d'un fet qualsevol, y la deducció d'aquelles me portava a conclusions noves, y lligant caps, y furgant per quí y per allà, descobria al fi l'incògnita desitjada, ara faig lo mateix ab els problemes de l'obra religiosa de Wagner, y, fixant-me en totes les situacions dramàtiques, y en totes les aparicions y variants d'un motiu, arribo a trobar la seva exacta significació. Aixís he descobert l'idea sintètica del preludi del primer acte; la del segon; tota la significació de la plana nomenada *Consecració del Gral*; la dels motius aplicables a *Kundry*; etc. Y, darrerament, un motiu dels més magnífics de *Parsifal* ha ocupat tota la meua atenció, y he pogut a la fi desxifrar-lo a completa satisfacció meua.

— A quin se refereix?

— Al que apareix per primera vegada quan Gurnemanz explica als escuders el davallament dels àngels vers Titurel, encomanant-li les dues sacres reliquies: la Copa y la Llança.

— Oh motiu de perfecció meravellosa!

— Els comentadors, ab la llur perspicacia acostumada, hi veuen solament una variant del motiu de la *Fe*. Jo he anat descobrint poc a poc la seva significació altíssima. Primer de tot va produir-me tant sols impressió la bellesa musical del motiu tant majestuosa y suau a la vegada. Després, fixant-me en lo que diu Gurnemanz durant la primera aparició, que «en temps dolents per a la *Fe* els àngels van baixar a Titurel, en santa nit, les dues sagrades reliquies», va acudir-me l'idea de que'l motiu

era l'expressió de *la divina Providència*, concepte tant cristià; la Providència, governadora y ordenadora paternal de les coses, les quals, com en el cas aquest de Titurel y els àngels, disposa miraculosament pel bé dels bons y la gloria de Déu, quan tot sembla més perdut. El motiu apareix, fora d'aquest relat de Gurnemanz, solament tres vegades més en tota l'obra, però totes tres vegades se tracta també d'un fet diví, inesperat y providencial.

— Sí: primerament, quan jo retorno la santa Llança an els dominis del Graal, en el tercer acte, y l'amic Gurnemanz, el pietós cavaller, queda extàtic, exclamant: «Oh gracia! Salut suprema! Miracle! sant y august miracle!», l'idea de la Providència apareix ab força en el seu enteniment, y així ho expressa la música, en mig del més profon silenci.

— Y després apareix quan Amfortas, davant el cadavre del seu pare Titurel, diu: «Oh tu, que ara veus, rodejat de cèlica gloria, el Salvador!» Y aquí's manifesta clarament que'l motiu ha de ser expressió de la Divinitat.

— Y, finalment, quan jo ensenyo la Llança a tots els cavallers, dient també: «Oh ditxa augusta d'un miracle altíssim!» Però aquestes concordàncies de l'idea de la Providència ab les situacions dramàtiques, què són, Holmes, al costat de les meravelles que'ns revela l'estructura musical?

— Oh! ja ho he vist, ja! Després d'aquesta impressió vaga y total del motiu, vaig anar descobrint tots els seus significats parcials y ocults. Primerament va venir-me a la pensa aquella frase bíblica del llibre de *La Sabiduría*, expressió també de l'idea de la Providència: «Déu abraça totes les coses d'un extrem a l'altre, y totes les disposa ab suavitat; y vaig veure que 'l motiu la traduïa admirablement.

— Molt bé! En efecte, l'acord primer, *perfet major*, tant ample, llarg y majestuós, (vegi-s motiu A) es Déu: ¿de quina altra manera més adecuada y senzilla podria expressar-se musicalment? Els acords següents, variats sempre y modulants, però enllaçats suau y estretament, són *les coses que disposa ab suavitat*; y en el final torna a reaparèixer y redreçar-se inesperadament, mig to més alt, el mateix acord primer, realitzant-se així lo de que *Déu abraça les coses d'un extrem a l'altre*.

— Y ¿no hi ha també, abans d'aquesta segona aparició de l'acord musical de *perfecció absoluta*, un acord passatger més dolorós y dissonant, expressant, sens dubte, aquell estat desesperat de les coses y dels aconeximents, quan sembla no trobar-s'hi sortida ni solució possible, però que la Providència condueix a bon port d'una manera inesperada? ¿No es aquest el *cop inesperat providencial*?

— Això es; però encara, y a pesar de la llur importancia, són poca cosa, aquestes meravelles de simbolització religiosa, comparades ab les demés que enclou el motiu.

— Ben cert que sí. Jo estava molt satisfet ab aquesta troballa de la frase bíblica, que confirmava l'intuïció primera, quan un dia vaig pensar que l'*Escala de Jacob*,

la coneguda visió que va tenir el patriarca dormint, y la qual, segons tots els escriptors cristians, es símbol de l'idea de la Providencia, se trobava també, ab totes les seves particularitats, en el motiu. El patriarca veu una *escala* que va de la terra al cel, Déu a dalt, y els àngels baixant y pujant per l'escala. Clarament se veu que l'escala simbolitza totes les coses de la creació, desde les més humils fins a les més enlairades, que enllacen *la terra ab el cel*; Déu y els àngels expressen la Providencia presidint aquestes coses y governant-les per medi dels seus ministres. Doncs, en el motiu musical, el primer acord, com sabem, es Déu: què seran les suaus pujades y baixades melòdiques que tenen lloc a través dels acords canviants següents (els acon-teixements variats) sinó 'ls moviments angèlics suavíssims d'ascensió y descensió? (Motiu B.)

— Y noti-s també que la melodia es doble; que, mentres la part superior baixa y puja, altra inferior puja y baixa en moviment contrari. Aixís s'expressen encara millor els moviments contraris y alternants de les legions angèliques.

— Y també pot observar-se 'l caràcter especial d'aquestes pujades y baixades: no són notes de valor igual, que indicarien més aviat *passes*: són com lliscaments suaus, com volades.

— Y encara hi falta lo millor: l'*escala*!

— Oh! sí, amic Parsifal! ¡Quina va ser la meua emoció al veure, un dia, després de molt temps, quan ja estava ben satisfet y prou convençut de la significació meravellosa y claríssima del motiu, ab la frase bíblica aquella, ab el cop providencial, ab Déu, ab els àngels, ascendint y descendint; quina va ser la meua emoció al notar que també s'hi trobava l'*escala*, una escala ascendint lentament, a través de tot el motiu, entremig dels *dos extrems abarcats per Déu*! ¡Cosa extranya en la música, una escala d'aquesta naturalesa! Y jo no l'havia vista abans perquè en la partitura de piano, reducció de Kleinmichel, sols hi es ben clara una vegada! (Motiu C.)

— Sí: al arribar-se an aquest descobriment final, que dóna 'l darrer toc a la perfecció suprema del motiu simbolitzador, bé podem exclamar també, com Gurnemanz: «Oh gracia! Sant y august miracle! Beneit dia en el qual he tingut la sort de despertar!» Y no creguem, com creuen alguns, que'l coneixement d'aquest significat faci mal al pur plaer estètic musical: molt al contrari. Si al sentir el primer acord perfect, ample, extens, sonor y cristallí, semblant no tenir fi, en el temps lent del motiu, ens sembla contemplar aquell Ser altíssim, aquella perfecció suprema que tot ho domina y penetra; si, després d'abismats llarga estona en aquesta contemplació, sentim els altres acords secundaris que se separen del primer, canviant sempre, però suau-ment enllaçats, com variats aspectes de llum y de color, sense saber aont ens conduirà el llur cambi incessant, y pensem que expressen els variats acon-teixements universals y històrics, seguint extrany y en apariencia extraviats camins; si mentres tant les

suaus pujades y baixades melòdiques ens mostren els ministres angèlics, governadors d'aquests aconteixements, conduint-ho tot al seu fi predestinat, segons el plan diví, y establint el ritme universal de les coses creades; si l'escala, l'original escala, arrencant també de les fondaries de la perfecció primera, munta suau, però inevitablement, a través aquest cambi incessant, y veiem que es el llaç que ajunta les coses més baixes ab les més altes, les terrenes ab les celestials, com Unitat amplíssima establerta per la sabiduría del Creador; si, a l'arribar an el punt en que 'l cambi's fa més dolorós y expectant, sentim també aquesta expectació y aquesta ansia de les grans y supremes crisis històriques (com, per exemple, la del temps modern), y un vel cobreix la nostra ànima, y no trobem cap solució racional a la marxa de les coses; si, de sobte, se redreça altra vegada de la manera més inesperada, però lògica també, aquell mateix acord primitiu de perfecció, ample, sonor y cristallí, mig to més alt, y sabem que es el cop providencial inesperat ab el qual Déu mostra 'l port de salvació y descobreix el fi destinat per Ell als varis aconteixements; oh! aleshores la bellesa musical s'agermana completament ab la sublimitat d'aquestes grans idees, y sentim l'emoció artística indefinible agitant el cor, y l'emoció religiosa remonent fonament l'esperit, que s'inclina respectuós davant de tals misteris divins!

* * *

— L'ànim s'omple de tristesa, amic Parsifal, al pensar que no tothom comprèn aquest sublim y miraculós significat.

— Què s'ha de comprendre! Pura casualitat creuen que es el que's trobin tots aquests trets, expressió de l'idea de la Providencia y del seu símbol, l'Escala de Jacob, en el motiu! casualitat el que, apareixent aquest en situacions que totes contenen l'idea de la Providencia, s'hi trobi expressada precisament la frase bíblica aquella, Déu y les coses disposades suaument! Mireu quina graciosa casualitat! casualitat el que hi hagi l'acord de perfecció absoluta al començar y a l'acabar; casualitat les baixades y pujades suaus melòdiques, y casualitat el llur doble y contrari cant; casualitat el dolorós acord penúltim; casualitat la lenta escala; casualitat el que tots aquests elements: escala, pujades y baixades, acord perfet, cambis suaus y varis, y cop providencial, sumin tots junts els elements de l'idea de la Providencia y dels seus símbols, sençe faltar-n'hi ni un; y (cosa més particular encara!) casualitat que no hi hagi en el motiu musical cap més element extrany! Perquè es indubtable que entre les baixades y pujades suaus podria haver-hi algun salt melòdic barrejat, y, entre 'ls acords variats curts y el llarg del començament y el final, altres de diferents, més llargs o més curts. No: tot s'ha disposat així, ab aquesta perfecció, sobrietat, minuciositat y concordancia ab les situacions, per atzar pur: de la munió infinita d'elements que conté

la música, ab diferències de to, de duració, d'acord y de melodia, n'han sortit precisament aquests quants per a ajuntar-se aquí, igual com si, de molts tipus d'impremta tirats a terra a l'atzar, ne pogués sortir un nom format! Oh home! no insultis la teva pròpia raó ab aquests absurdes, ab aquestes faltes de sentit comú, y no erigeixis en divinització impia de la casualitat lo que es absolutament contrari an ella: l'imatge de la divina Providencia!

—Ja va dir Jesús, de la gent del seu temps: «Tenen oït y no hi senten; tenen ulls y no hi veuen.» Això succeeix ab tots els descobriments importants. Wagner també va ser escarnit y caricaturitzat.

—Oh, y quantes y quantes proves no podrien donar-se encara! Quan Amfortas se dirigeix al seu pare mort, y diu: «Oh tu, l'heroe pur, davant del qual fins els àngels s'inclinaven!», ¿no fa la música un fragment semblant a les pujades y baixades angèliques del motiu, perquè aquí s tracta també d'àngels?

—Y quan parla Amfortas de Déu, del Salvador rodejat de cèlica gloria, ¿no hi ha també'l motiu, però sense l'escala de les coses creades, precisament perquè aquí s tracta de Déu, però no considerat com a Providencia?

—Y, amic Holmes, observeu també una cosa: que aquest motiu sembla un resum dels tres divins de *Parsifal*: del de la *Gloria de Déu*, o *Gral* (el Pare, tot Armonia), ab els seus acords variats; del de la *veu de Jesús* (el Fill, tot Melodia), ab l'escala ascendent, resum de la Creació; del de la *Fe* (Esperit Sant, Armonia y Melodia), ab les baixades y pujades melòdiques. Y, realment, a tots tres enclou l'idea sublim de la Providencia.

—Oh idea mai prou admirada! Aquesta Providencia es la que guiava a Jacob pel desert y li presentava en somnis la seva imatge, fent-la pintar segles després musicalment a Wagner y fent-nos-la descobrir a nosaltres en *Parsifal*; aquesta Providencia es, com diu Balmes, no pas la mà de ferro implacable de la fatalitat conduint cegament totes les coses, sinó «aquella cadena meravellosa extesa sobre'l curs dels segles, que no impedeix el moviment dels individus ni de les nacions, y que, onejant suaument, s'avé ab el flux y reflux de la naturalesa de les coses... — (¿no sembla que sentim aquí'l motiu de Wagner?) — cadena d'or pendent de la mà del Suprem Artífex, treballada ab infinita inteligencia y regida ab amor inefable»; aquesta Providencia es la que fa de l'Univers com gegant simfonia, ont les dissonancies serveixen sols per fer ressaltar més les consonancies, fonent-se en la corrent esplendorosa del curs de l'obra; aquesta Providencia es la que quan el caos regnava en l'infinit, y les nebuloses rodaven en confusió per l'espai, disposava ja'ls informes elements y cada un dels llurs àtoms per a que en llunyà pervindre's fes la llum, s'ordenés tot, apareguessin els sols y masses planetaries irradiant calor y vida, y la riquíssima varietat de sers poblés la terra; aquesta Providencia es la que quan el pecat de l'home va

ennegrir el quadre, rompent l'harmonia de la Creació, y 's reproduí ab mil crims y naturals cataclismes altra vegada 'l caos primitiu, va fer aparèixer l'Estrella de Betlem, y, descendint l'Home-Déu a la terra, va restablir-se ab la llei de la gracia lo que s'havia perdut per la culpa d'Adam; aquesta Providencia es la que extén ara, en aquest moment, la seva ombra santa sobre nosaltres, y de les paraules que diem, y de les vibracions de l'aire que's respira, ne forma variat y subtil teixit que servirà un dia per a altíssims, inexcruables fins, enllaçant cada fil ab altres finíssims, tot ab les pujades y baixades angèliques, tot ab el ritme y moviment contrari de les coses! Sí: l'importancia d'aquesta idea es massa gran per a que Wagner hagués callat la significació del motiu musical, si la sabia, y per a que aquesta hagués tardat tants anys a descobrir-se. Davant d'aquest fet miraculós, davant d'aquests quatre compassos musicals que passen volant, però que enclouen l'idea cristiana més sublim y tanquen cel y terra, sols ens toca exclamar lo que aquells savis egipcis del temps de Moïses: «Aquí hi ha 'l dit de Déu!»

M. DOMENECH ESPAÑOL

LA SOLESSES CATALANA

ABADIA DE SANT PERE DE BESALÚ

(Continuació)

4) *Iglesia de Sant Pere.*

Al fer la breu descripció dels monuments artístics y històrics de la vila de Besalú, hem volgut reservar y donar alguna major extensió a la de l'iglesia de Sant Pere, que es la que més ens interessa, per formar part integrant de l'Abadia benedictina ont arrela la Solesmes Catalana. Aixís, doncs, ens siga permès presentar als llegidors una descripció detallada de son exterior y interior, aixís com l'escriptura feta y firmada per son fundador.

Aquest temple, diu Montsalvatje (II, pàg. 34), que no es el primitiu, sinó 'l fabricat pel comte y bisbe Miron, no ha sofert transformacions, que la majoria de les vegades no són sinó profanacions artístiques, y 's conserva ab tota sa puritat de línies. La severa y senzillíssima fatxada dóna a comprendre al primer cop d'ull les tres naus de l'edifici. La portada es pobra: no s'ovira en ella 'l més petit ornat; més, damunt de la mateixa y al nivell de l'arranc de les naus laterals, hi ha una magnífica finestra, que presenta tres arcades de mig punt, ab dues columnetes a cada costat, les que presenten bonics capitells. Flanquegen dita finestra dos lleons, tallats en alt relleu, símbol del poderiu de la casa comtal de Besalú. La fatxada, lo mateix que la

paret lateral de la dreta, està coberta de lloses sepulcral dels segles XIV, XV y XVI, que quasi estan esborrades per l'acció dels temps, causant molt mal efecte l'afegidura feta al centre superior de la fatxada, rematada per una creu gòtica, no comprénent aquests anacronismes arquitectònics privats de tota mena de proporcions y que perjudiquen notablement el conjunt de l'edifici. En lloc d'embellir-lo li fan perdre la severitat y armonia de linies, que es lo que admira en mig de llur senzillesa. La torra campanar, d'aparellades finestres, es romànica y un poc pesanta en son conjunt: això en quant a son exterior.

Penetrem ja dins son interior, y aquí serem molt més afortunats, puix en ell l'artista hi va posar tota sa atenció. La descripció 'ns la farà l'autor de *España: sus monumentos, su naturaleza é historia*, que traduïm també al català prenent-la de la mateixa obra (II, pàg. 35). Diu aixís:

«Penetrant a l'interior, se presenta ab tota precisió y claredat majestuosa l'idea mare que presidí tota l'obra, y en un moment se comprén son plan: una nau central dominant sobre dues laterals, ab les que's comunica per grans arcs en plena cintra, separats per feixucs pilars quadrats. L'atenció, gens distreta, se dirigeix directament al santuari, que es ont vénen a resoldre-s les linies generals de la construcció en un conjunt realment bell. Les dues naus laterals van a juntar-se darrera de la terminació de la nau central, formant semicercle o absis major. Al mateix temps la nau central termena també en altre semicercle menor, construït per una renglera de columnes aparellades ab llurs bases y capitells de variat adornament, que reposen damunt de basament comú y sostenen una munió d'arcs de mig punt, damunt dels que carrega la volta en quart d'esfera. Aquest duplicat absis, en el que juga la llum al passar de les estretes finestres a la nau central per mig de les columnes, té un aspecte de noble magnificencia que s'adiu perfectament ab el record que l'història'ns ha deixat d'aquells segles de vigorós despertament. Aquesta disposició dels absis del temple de Sant Pere, molt poc comú en nostra patria entre 'ls monuments de son estil, s'acusa perfectament a l'exterior, ont apareix el menor sobressortint al major, formant un bell jòc de sostres.»

Aquí queda descrit a grans traços l'edifici en quin interior, desde avui en endavant, ressonaran les melodies gregorianes, cantades per la Comunitat benedictina d'Encalcat.

Siga'ns ara permès transcriure copia del document autèntic de l'*Acte de fundació* del monestir de Sant Pere de Besalú pel comte-bisbe Miron. Aquest interessant document porta dins de sa originalitat el segell y prova de la fe ardenta y de l'esperit sobrenatural d'aquells temps tant llunyans dels nostres. Diu aixís:

«La serie de les Divines Escripures declara que, qualsevol que vulgui escapar del suplici eternal, deu fer-se dels béns transitoris del present el camí de salvació

pel que pugui entrar als tabernacles eternals. En raó d'aquesta saludable autoritat, Jo, Miron, per la voluntat de Déu humil bisbe de l'Església de Girona y comte de Besalú, d'acord ab mos germans els comtes Oliva y Seniofred y de consentiment de l'assamblea dels meus clergues y dels meus feels, oferesc a la Mare de totes les esglésies una església que jo faig, lliure de tota jurisdicció, en honor de Déu y dels benavirats apòstols Pere, Pau y Andreu; la qual església es assentada prop de la vila de Besalú, al mateix lloc ont jo estableixo y constitueixo a perpetuitat un monestir de religiosos que viuen baix la Regla del benavirat Pare Benet y baix el govern de son propi abat. Aquesta església jo la cedesc actualment, y en virtut d'una escriptura de donació, a l'Església de Pere, benavirat Príncep dels Apòstols, a Roma, y a la casa del Papa en domini personal, pera que ella quedi baix sa defensa y son patronatge a perpetuitat, y que ni rei, ni duc, ni comte, ni cap altra persona, eclesiàstica o laica, no tingui cap poder sobre aquesta església, sobre son honor, per violencia, o no hi pretengui exercir jurisdicció d'encarregat, de qualsevol delictes que's tracti, gran o petit, y que no li sigui lícit de rellevar ni pasturatge ni cap altre censal; sinó que l'abat sol que governarà'l monestir tingui la facultat y el poder de jutjar y de governar dins els límits dels dominis de dit monestir y de fer-hi tot lo que de dret, tant per açò que li cedesc actualment com per lo que, seguint els temps, li serà donat pels meus propers, llurs successors y tots els demés homes per sempre. Aixís, doncs, Jo, Miron, bisbe y comte, Jo dono al dit monestir, per a la subsistencia dels monjos y dels indigents, una parcela de mon heretatge propi, situada en la vila de Besalú (segueix la delimitació minuciosa d'aquest territori). Jo la donc en propietat a Déu y a Sant Pere per a que li pertanyi per sempre. Ademés, Jo, bisbe abans dit, d'acord ab mon clerc, pel consell dels comtes Oliva y Seniofred, y ab consentiment de tots els homens majors y menors del nostre comtat, Jo donc també a l'abans dit monestir el cementiri de la mateixa vila y de tots els vilatges circumveïns, per a que, desde avui en avant, ningú, ni clerics, ni laics, ni majors, ni menors, no tinguin cap autorització d'inhumar en cap altre cementiri, si no es això per a aquells que tenen ja aquest privilegi per Santa Maria de Ripoll.» (Segueix una enumeració de dominis, completant la donació.) L'acte s'acaba aixís: «Tots aquests béns donc a l'abans dit monestir, a fi que l'abat, els monjos y llurs successors, que militin allí baix la Regla del benavirat Pare Benet, els tinguin y els conservin per un dret perpetu, sense disminució ni contradicció de la part de qualsevulla que sigui, tals com ha estat relatat aquí damunt. Y si qualsevol, per una temeraria audàcia, vol sustreure alguna cosa de tot lo que s'ha donat actualment an aquest monestir, o li serà donat més tard per nosaltres o per qualsevol feel, que sigui maleït y anatematitzat pel mateix Príncep dels Apòstols y reservat an aquesta venjança, que romandrà sense remissió. Més, si algú, encès per l'amor de Crist, ofereix altres béns temporals, que sigui dotat dels béns eternals per N. S. Jesucrist y l'inter-

cessió del mateix apòstol, y que aquest el deslligui, per son poder especial, de les cadenes de sos pecats y li obri la porta de les mansions celestials, en les que ell se regositjarà y alegrarà, ab tots els sants, durant els segles eternals. Amén.»

Aquest acte de fundació fou firmat als 8 de Desembre 977 de l'Encarnació, y al 23 any del regnat de Lotari, rei de França.

Aquest no es, segons sembla, el primer origen de l'Abadía de Sant Pere, que un document anterior, bastant autèntic, fa remuntar a la primera meitat del segle ix. Aquest document es un privilegi endreçat a Domnale, abat fundador de Sant Pere de Besalú, per Carles *el Calvo*, l'any 844. Miron hauria, doncs, senzillament restaurat el monestir y edificat l'església que existeix encara avui y que'ls pares que actualment n'han pres possessió canònica han convertida en la *Solesmes Catalana* per a fer ressonar dins d'ella les mateixes cantarelles que refilen avui a la Quar Abbey els exilats de Solesmes.

Explicarem en el número següent la cerimònia de la presa de possessió, y donarem la còpia del document autèntic de la mateixa.

MIQUEL RUÉ, PBRE.

(Seguirà)

EXCURSIÓ A VALENCIA DE LA "ESCOLA CHORAL" DE TERRASSA

UNA verdadera odissea d'art, aqueixa memorable y episòdica excursió! Sembla que tot ho havia disposat una associació particular organitzadora de viatges, la qual havia obtingut (sort increïble, quan, en ocasions més decisives, el nostre Ajuntament no s'havia mostrat tant esplèndid!) subvencions valencianes per al cas. Y, entre les atraccions oferides per la comissió dels viatges, figurava la venda de la «Escola».

El viatge se va fer per mar, sortint de Barcelona els expedicionaris en un barco que no devia ésser precisament un trasatlàntic Cunard, quan va necessitar tota la nit y part del dia següent per a arribar a l'altura de Vinaroz. Allí, una petita averia de la màquina acabà el viatge: el barco quedà en la mar fet una boia.

Aquella nit mateixa havia d'ésser donat el primer concert a Valencia. Com se veu, el compromís era serio. A tot açò, en la ciutat valenciana, havien anat al port, per a rebre als forasters, moltes persones. Y el barco no arribava ni ningú sabia d'ell.

Els expedicionaris degueren desembarcar al port de Vinaroz. Desde allí, a l'estació del ferrocarril, que està allunyada... y al fi, enquibits en un tren, arribaren a Valencia a altes hores de la nit. 36 hores de *viaje de placer!*

A corre-cuita a l'Exposició, aont la comissió organitzadora del viatge, d'acord amb el Comitè (quals dots d'autimusicalisme son ai! ben conegudes), havia disposat la forma del concert. Figureu-vos quina *artisticidat* (y perdoneu-me el mot) hi havia: el concert s'havia de donar en el centre de la Gran Pista, sobre una tribuna aprofitada per a l'anterior Batalla de Flors, tota la pista ocupada per tribunes recobables, més baixes que la central.

No era això a soles. En el Circo feia *llenos* (únic èxit d'espectacle en la Exposició!) l'alegre *coupletista* la *Fornarina*. Y no podia ser cas de privar als administradors de la única font positiva de ingressos monetaris a causa d'espectacles.

Fins a les dotze y mitja de la nit, aquelles noies que'ns portaven les seues delicadeses de ritmes dançants, aquells nois, les senyoretes, els cantors tots, havien d'esperar fatigats y solitaris. El públic acudia a festejar el cant lasciu d'una *divette*, y triomfava la carn sobre aquells cants que són flor d'esperit, y són noblesa de cor y són patria.

* * *

En la pista immensa, uns quants espectadors que quedaven, después de impacien-cies ben justificades, varen veure pujar a l'entaulat la artística falange.

Y, com a sensació d'art, sí que fou sobirana! La lluna, per sobre les estatués del armament, donava tranquil·litat augusta al recinte, y les blanques siluetes de les noies (ritmant les belles cançons) reflectien a la seua llum, y después els cants del coro pujaren lliures al cel, hermosos y nobles.

A pesar del terrible cansanci, aquells cantors varen trobar no sé quina força misteriosa per a fer brotar, espontanis y fermes, els seus brots de vida cantada.

El programa contenia cançons den Morera, Llongueras, Millet, Bach... y tots els estils y èpoques y autors semblaven una mateixa exaltació d'amor a les estreles y a la immensitat suau de la nit. Aquella flor d'art pujava al cel en tota llibertat d'aire lliure, a la llum de la lluna, com santa oració que'ns redimia y ens purificava d'aquell art de *Circo*, d'aquella violenta sensualitat de femella provocadora que abans, amb la seua animalitat exquisida, havia tapat la via a l'Art.

* * *

La segona sessió va verificar-se a la nit següent (26 Juliol), y esta vegada en el Saló de Actes. Era el ambient indicat: allí teniem el reculliment espiritual necessari, y la «Escola Choral» pogué ésser admirada en sa justa valia.

La primera part, dedicada a la música vocal, comportava el següent programa: *Cant dels joves*, *Sota de l'olm* (Morera), *Magali* (Llongueras), *A tu sol vull conèixer*

(Bach), *Vós me feriu tant dolçament*, segle xv (Mauduit), *Cant de camí* (Zollner), *Chor d'àngels* (Schubert), *L'Empordà* y *Himne de l'arbre fruïter* (Morera).

El mestre Llongueras, amb la seua direcció nerviosa y suggestiva, va donar-nos versions molt hermoses de les obres esmentades. El seu chor té notables condicions de *entrain*, de color y de convicció artística. Si enèrgics y vibrants resultaren els choral, com *Cant dels joves*, *Cant de camí* y el bell *Himne de l'arbre fruïter*, no menys efecte varen fer sobre l'auditori la bella cançó provençal *Magali*, den Llongueras (una primavera factura, si's permet la frase), y el choral de Bach, qual interpretació fou molt digna e inspirada. Cal dir lo mateix de la hermosa cançó de Mauduit, donada amb un bell y poètic sentiment. Gran part d'aquestes cançons varen esser repetides, el públic no cessant en aplaudir al mestre Llongueras y a la seua cohort de cantors. Eren llavors ben justes.

La segona part fou una vera revelació: estava dedicada als *Estudis calistènics*. Jo no sabia dir la impressió exquisida d'art y de sincera poesia, que resplandeixen aquelles noies de ritmes nobles y delicats. Sobre 'l fons obscur de l'estrat, foren evocades a maravella les dances de la Grecia clàssica: foren ressorgides en plena existència d'art per aquelles jovenetes que semblaven liris vivents: dirieu que són vares de nardos saludant a la brisa, o camps de roses blanques ondulant al bes de l'aire de mar. Les túniques blanques, els ritmes de deessa, els moviments castament estètics, donaven una inoblidable sensació d'art pur. Y els espectadors, sorpresos per aquella nova visió, tant impensada, cobriren de aplaudiments calurosos al mestre Llongueras, a les poètiques jovenetes, y als chors que cantaven a maravella les cançons *Ondina*, *Bells braços blancs*, y *Les Estatues*.

Finalisà el concert amb les *Cançons y Rondes d'infants* de Dalcroze, nota deliciosa de alegria, de moviment... y de poesia. *Tiqui-Toqui*, *Rondes del doctor*, *La Nena muda*, *Ronda de la jardineria*, la dels soldats, la de la núvia... totes foren molt aplaudides, per la gracia rítmica dels nois, per la dolcesa de les noies, per la delícia del conjunt; y encara el públic va demanar el *Ridivi...* de la nit anterior, y alguna altra.

Cal dir que'l mestre Llongueras no cessava d'esser lloat y aplaudit, així com el mestre Puig y tots els intèrpretes d'estes belles sessions.

ED. L. CHAVARRI

LA «SETMANA STRAUSS» A MUNIC

ME sembla que ben poques vegades tindrem ocasió de tornar a sentir y llegir coses més diametralment oposades, respecte a l'obra de Ricard Strauss, que recentment ab motiu de les vuit solemnes sessions que a la capital bàvara se li han dedicat ab sorollós èxit.

De tot hi ha hagut: alabances tantes com se vulgui; censures igualment; distingint-se, emperò, d'aquest gran chor que per uns dies l'Europa s'ha dedicat a cantar en totes les gammes y «modos» sobre 'l tema *Strauss*, els cants bon xic fòra de *to* dels seus principals enemics els francesos, y també els dels seus amics incondicionals, que, sigui dit de pas, ne té més que d'enemics, arreu ont no hi hagi un sistemàtic *parti pris* per lo alemany, sobretot essent de Strauss.

Llegint la premsa musical, s'observa aquest curiós fet: els uns posant als núvols al mestre, com vulgarment se diu, talment com si en música no hi hagués ni hi pogués haver res millor; els altres fent constar insidiosament que la Setmana Strauss havia sigut un fracàs, perquè, segons l'articulista, tant sols el primer concert s'havia vist concorregut. (Aquest concert va donar-se en la gran sala de Festes de l'Exposició, d'una cabuda enorme, de cinc a sis mil persones!) N'hi ha hagut un altre que furiosament protesta d'haver-se dedicat *tota una setmana* a Strauss, afegint que passi que's dediquin setmanes als *grands morts*, però que no's pot tolerar *tractant-se d'un compositor de quaranta-sis anys!* Es a dir que, segons aquest senyor, no hi poden haver *grans vius!* El de més enllà retreient-li per milèssima vegada l'assumpte de *Salomé* ab en Mariotte; y encara un altre comptant-li (no sé per què) lo que'l mestre cobra del producte de ses obres, o burlant-se de que l'Ajuntament de Munic hagi fet colocar una pedra commemorant la naixença de Strauss. En fi, que de tot hi ha hagut durant uns quants dies; però, a Munic sobretot, espontànies y sorolloses ovacions al primer compositor contemporani *malgré tout*.

Y aixís era d'esperar, apart altres raons, d'una sola de poderosa, que es la que fa triomfar a tot arreu a en Strauss: la de donar-nos un art propi, meravellós y únic: l'art de Ricard Strauss, en una paraula.

Clar que ho es, de discutible, Strauss; més la seva personalitat musical es d'un relleu tant gran, d'un tal vigor, que ben poca cosa li faran les mal intencionades sagetes que'ls seus sistemàtics detractors li dirigeixen, car es ja actualment prou suficient la seva obra per a que, en el període de transacció que d'ençà Wagner se troba l'art musical, se'l consideri com a l'únic reformador que ab el seu art opulent, en tots sos aspectes, ilumina un xic les tenebres en que 'ns deixà la desaparició del geni de Bayreuth.

Y després d'aquest preàmbol, que, sobretot an els no devots del straussisme, demano 'm perdonin, anem al motiu de la present correspondència: a ressenyar, tant bé com pugui, la «Setmana Strauss» de Munic:

Sis dies s'han dedicat a fer conèixer l'obra de Ricard Strauss: del dia 23 al 28 de Juny; durant els quals s'han donat les tres obres d'escena *Feuersnot* (*Els Focs de Sant Joan*), obra 50,

llibre d'E. Von Wolzogen, estrenada l'any 1901; *Salomé*, obra 54 (arreglo del llibre de Wilde per von Hoffmannstal), estrenada l'any 1906; y *Elektra*, obra 58, versió moderna de von Hoffmannstal, estrenada l'any passat.

Alternant ab concerts s'han dedicat els demés dies a donar les principals obres simfòniques y de cambra y un bon nombre de *lieder*.

Heus-aquí 'ls programes de les sessions detallats per dies:

Dia 23 Juny. — *Feuersnot* (direcció Strauss), y *Una vida d'hèroe* (direcció Mottl).

Dia 24. — A les onze del matí: Concert de cambra. *Sonata en mi bemol* (obra 18), per a piano y violí; *Quartet en do menor* (obra 13), per a piano, violí, viola y violoncel; y nou *Lieder*. A les vuit: *Salomé*.

Dia 25. — Primer concert simfònic. *Aus Italien* (obra 16), *Humoresca en re menor*, per a piano y orquestra (sense número d'obra); *Don Quixot* (obra 35), dos *Lieder* ab orquestra, y *Mort y Transfiguració* (obra 24).

Dia 26. — A les onze: Segon concert de cambra. Ademés de deu *Lieder*, componien el programa: *Sonata*, per a piano y violí (obra 6); *Serenata*, per a instruments de vent (obra 7). A les vuit: *Elektra*.

Dia 27. — Segon concert simfònic. *Macbeth* (obra 30), *Don Juan* (obra 27), *Till Eulenspiegel* (obra 28) y *Aixís parlava Zarathustra* (obra 30); dues *Marxes militars* (obra 57) y dos *Lieder*.

Dia 28. — Tercer concert simfònic. Preludi de *Guntram*, els dos *Lieder* per a orquestra, *Nocturn y Passejada a la nit*, y *Simfonia domèstica* (obra 53).

Després de tot això un hom resta esmaperdut, car l'impressió de l'art de Strauss simultaniament produeix dos distints efectes: el de la seva forta musicalitat *interior* y el de la pompa orquestral ab que la vesteix. L'una us corprèn; l'altra us convulsiona. Aquesta impressió, després de cinc dies d'oír a meravella la principal producció del mestre, crec que mai la tornaré a experimentar tant forta com ara. Y es que la seva música exigeix una perfeta execució per a capir-ne tota la força, y es allavors que un no sab què admirar-ne més, del compositor: si 'l seu gran *métier* orquestral, o 'l portentós tecnicisme, o l'imaginació meridional, que diria-s feta del sol enlluernador del mig-dia.

Y es que en Strauss s'hi fusionen dos temperaments, rompent-se ab ell la tradició de la serenitat y perfet equilibri germànic, característic dels seus predecessors, els clàssics. Les seves fortes violències cromàtiques, el seu humorisme esplèndid, potser la modalitat més genial, no s'adiuen pas gaire ab l'austeritat saxona; producte, això, de la fusió del septentrional y del meridional que reuneix la personalitat den Strauss.

N'es ben bé una palesa prova, d'això, el seu *Don Quixot*, que ha sabut assimilar-se com ningú més de sa raça hauria pogut fer. L'ànima del gran hèroe espanyol la trobem admirablement reflectida en el poema, ab tota la seva delicada psicologia y ab totes ses idealitats, alegries y desventures. L'hèroe li plau, y, els seus somnis y empreses, amorosament els descriu, fent-hi subtils delicadeses que contrasten durament ab el caràcter bast y positivista, quasi humorístic, del seu company Sancho.

Y aquest humorisme 'l trobem també en el graciós *scherzo Till Eulenspiegel*; y encara més fresc, més ple de color, en l'alegría popular, tant colossalment descrita, de la partitura del

Feuersnot (de tema y assumpte essencialment llatí), alegria dels focs de Sant Joan, del temps primaveral, de la joventut, de l'amor, de la vida.

Y si després d'això se sent, com he sentit, *Salomé* y *Elektra*, encara s'aferma més la personalitat mixta de Strauss de que parlava, car s'entreté ab vera fruició, com ho faria 'l més gran psicòleg, en descriure minuciosament, quasi literariament, els trastorns de l'ànima humana, les tempestats dels sentits, les més enlairades (*Elektra*) o baixes (*Salomé*) passions, descrites ab acords d'alta noblesa o ab cromatismes enervants, violents, que agoten y us produeixen una commoció física anorreadora.

Aquests dos aspectes posseeix la partitura d'*Elektra*, de la qual molt poca cosa direm, car una sola audició no es de bon troç suficient per a formular un judici, ni aproximat, de lo que es aquesta per a mi encara *extranya* obra.

La primera impressió d'aquelles cascades de sons que duren prop de dues hores, es desconcertant; y, lo mateix que'm succeí quan l'estrena de *Salomé*, l'impressió experimentada ara, més que emotiva, fou física. Ab tot, de tant en tant l'emoció us corprèn de ple, sobretot en l'escena, per no citar-ne d'altres plenes de caràcter y grandiositat, en que Orestes y Elektra's reconeixen com a germans; moment sublim en que l'orquestra sona d'una manera portentosa, inimaginable.

El caràcter de l'*Elektra* de von Hoffmannstal es absolutament diferent del de la clàssica: aquella es tota serenitat; aquesta es una histèrica en el més ample sentit del mot.

Com *Salomé* té la *Dança dels vels*, també té *Elektra* la *Dança de l'antorxa*; però aquesta, més que tal, són fantàstics moviments, contorsions d'epilèptic, d'esperitat, acabant la dansatriu per caure erta a terra com de mort violent.

Per a donar una idea de lo que es aquesta impressionant partitura, sols diré que al seu costat la de *Salomé* es una cosa gens complicada.

L'interpretació de Mottl fou colossal, malgrat lo laberíntic de l'obra, podent-se dir altre tant de la creadora d'*Elektra*, la Fassbender.

Ben poca cosa direm de les demés obres simfòniques dels programes; car, fóra de *Aus Italien*, *Burlesca en re* menor y *Macbeth*, tot lo demés ja es conegut del nostre públic.

En aquestes obres (que comprenen el període de temps 1885-87) tot just s'hi endevina al futur colorista, si bé en les llurs sonoritats encara predomina la manera wagneriana. *Aus Italien* es una mena de simfonia lliure en la qual, malgrat les proeses tècniques que volgueren fer-s'hi, s'hi noten quelques marcades influències. La *Burlesca* (per a piano y orquestra) es un esbojarrament musical en el qual les timbales fan de les seves. *Macbeth*, el primer dels poemes simfònics de Strauss, té ja força color, essent minuciosament descriptiu. El procediment no es encara gaire allunyat de les tradicions romàntiques del creador d'aquesta forma musical.

Les quatre obres de *cambrà* que corresponen als numeros 6, 7, 13 y 18, són obres d'adolescent. Fou ben curiós oír-les intercalades en aquests cicle, y majorment, tant ben tocades, algunes d'elles pel propi autor en la part de piano.

Lo mateix pot dir-se de la col·lecció de *Lieder* oferta al públic (si bé corresponen a varies èpoques de l'autor), bon nombre d'ells hermosíssims y d'un gran valor en la part de piano.

De les dues *Marxes militars* sols diré que són de compromís. Strauss les compongué ab motiu de concedir-se-li l'insignia de l'Ordre de la Corona.

Y la Setmana Strauss finalitzà. Aquesta esplèndida manifestació musical, que ha precedit a d'altres ben importants que s'anuncien a Munic, ha permès poder conèixer y comprendre plenament el valor de l'obra de Strauss en tots els seus múltiples aspectes.

L'art de Strauss es atormentat y violent; es, sens dubte, el símbol dels nostres temps. Y si l'Art, com s'ha dit, ha de respondre al medi ambient de l'època, jo afirmo que aquest hi respon plenament, essent Strauss, per ara, el seu únic y just representant, car ell sol, de tots els qui pugnen per a deseixir-se de la tradició dels darrers romàntics, es l'únic que ha sabut deslliurar-sen definitivament y, com fill de l'època, sintetitzar en la seva obra son ambient característic.

L'obra de Strauss es nova, transformadora, y, per tant, continuadora de l'eterna llei de renovellament de les coses; obra, altrament, que sols poden fer, perquè es crear, els grans genis, els de tots els temps, precisament per haver sabut encarnar-ne un, perpetuant-lo en l'obra llur.

Y, ademés d'aquest valor representatiu, l'obra de Strauss, que en l'història de la música marcarà un període ben característic tant per l'evolució que significa del procediment tècnic y orquestral com pel seu caràcter musical, essencialment musical, restarà de tots els temps, perquè es Art, y lo que es Art-Bellesa, malgrat porti 'l segell de l'inquietut moderna, no mor. Y la gran Música no desapareix malgrat sofrir les grans transformacions dels temps, tant si procedeix de les primitives tradicions com de les clàssiques ab llurs formes escolàstiques, com de les romàntiques ab llurs particulars característiques, o dels temps moderns, perpetuïtzades en obra d'art pel gran compositor alemany ab totes les passions, violències, vicis y virtuts d'aquesta tormentosa època nostra. — T. F.

Munic, 30 Juny 1910.

ORFEO CATALÀ

VISITA DEL MESTRE BRET

El dia 7 d'aquest mes, l'ORFEO CATALÀ rebé l'agradable visita del notable músic francès Mr. G. Bret, director de la «Societat Bach», de París. A l'objecte de que dit senyor se fes un xic de càrrec del nostre chor y de la música que canta, s'organitzà un petit concert, per les tres seccions, que tingué efecte en la gran sala d'audicions.

Mr. Bret quedà fonament agraït del concert ab que se'l festejà, y restà admirat de la forma en que està constituïda la nostra institució, perquè no n'hi ha cap de semblant a París, ont per a donar qualche audició de conjunt (oratori, missa o cantata) es precis llogar els choristes de l'Opera, y preparar l'execució ab un nombre d'assatjos limitadíssim. Així mateix alabà molt les composicions catalanes, que sentia per primera vegada; cridant-li forta-

ment l'atenció, per l'esclat de llur bellesa, les obres clàssiques de Brudieu y de Flecha y les modernes del mestre Nicolau, aixís com també les armonitzacions de les cançons populars, fetes ab un art totalment desconegut dels músics francesos quan tracten el mateix genre.

Mr. Bret lamentà, per fi, que l'especial constitució del nostre chor no permeti realitzar llargues *tournées*, cas en el qual ell mateix y molts altres directors de l'extranger podrien aprofitar-sen per a les grans audicions de Bach, Beethoven, C. Franck y altres autors, clàssics y moderns.

Les composicions que's feren oir a Mr. Bret foren les següents:

Els Tres tambors (Lambert), *Sota de l'olm* (Morera), *Aucellada* (Jannequin), *Madrigals* (Brudieu), *La Viuda* (Flecha), *La Mare de Déu* (Nicolau), *La Mort de l'escolà* (Nicolau), y *Credo* (Palestrina).

CATALUNYA

BARCELONA

«**Orfeo de Sans**». — Aquell aplec d'entusiastes del nostre art, que fa alguns anys ens sorprengueren ab la creació d'un «Orfeo» al bell mig de la barriada de Sans, ja han conquerit el premi que mereixia llur esforç: el tenen en la possessió d'una senyera digna de llur valer, esplèndid guió en la lluita per l'Art y per la Patria. Alceu-la ben alta, companys orfeonistes, la vostra ensenya ja gloriosa! Fèu que s'aixequi per sobre les petiteses dels homens; y, si mai per mai vos sentissiu defallir, ella us signarà 'l camí de la Veritat. Venereu-la, germans, y no la torneu al vostre estatge que no vagi acompanyada d'una branca de llorer!

La benedicció y entrega del nou estendard fou celebrada'l diumenge día 10 de Juliol, jorn de joia veritable per als socis de l'«Orfeo». El senyor rector de la parroquia implorà la protecció divinal per a la senyera, essent-ne padrina la senyora Comtesa de Sans, y començà seguidament l'ofici, que fou cantat per una gran munió de choristes de la mateixa entitat festejada, ab acompanyament d'orquestra de corda, executant-se la *Missa* de Foschini y el *Te Deum* den Lambert, sots la direcció del mestre Mateu, qui portà abdues composicions ab remarcable unció religiosa, mereixent les alabances de la generació que omplia l'iglesia. Pocs moments més tard, y en el local social, se féu l'entrega de la senyera ja beneïda, acte en el qual el viç-president, l'Enric Laporta, pronuncià un bell parlament, rublert de poesia y xardorós entusiasme patriòtic, glosant l'obra de l'«Orfeo» y encoratjant-lo en la tasca empresa d'il·lustrar al poble ab la difusió de la bona música; paraules que foren acullides ab forts aplaudiments. Seguidament s'estrenà l'*Himne a la senyera*, del mateix mestre Mateu, lletra de Geroni Zanné, obra de joventut y veritable cant a la Vida, que fou ovacionat, havent-se hagut de repetir entre aclamacions a l'«Orfeo», als autors y als senyors Comtes de Sans, presents a l'acte. Aquests, per llur part, correspongueren ab un delicat obsequi als orfeonistes.

Més mancava encara la consagració popular: faltava presentar al públic la preuada joia,

y demostrar a l'ensem l'agraïment de l'«Orfeo» als padrins y a tots els que havien contribuït a que aquell projecte de la senyera fos una realitat; y això tingué lloc, la nit del 17 del mateix Juliol, en el nou Teatre Espanya, en el que's disposà un concert extraordinari, que prengué les proporcions d'aconteixement. La massa choral se'ns presentà disciplinada com sempre, obeïnt fidelment a l'intel·ligent batuta del mestre Mateu. L'èxit fou grandios per als executants, y, ab dir que totes les composicions del programa foren admirablement cantades, podríem donar per acabada nostra tasca; més, com alguna d'elles obtingué extraordinari relleu, hem d'esmersar-hi major espai. Senyalarem, de la primera part, l'entremaliat *Cant de l'aloia*, de Jannequin, del mateix patró que *L'Aucellada*, si bé ab menys complicació. L'«Orfeo» l cantà ab exquisida gracia, havent hagut de repetir-se, lo mateix que *La Gata y en Belitre*, de nostre estimat mestre Pujol, y la xamosa *Sota de l'olm*, den Morera. De la segona part, foren bisades la *Cançó de les aranyes*, den Lamote; la delicada *Serenata*, d'Otto, discretament arreglada per a veus mixtes; el deliciós madrigal, de Costeley, *Nineta, vejam si la rosa...*, que'ns deixà en els llavis la dolçor de la mel; y l'immortal partitura, del mestre Nicolau, *La Mare de Déu*, joia de nostra música, havent sigut ovacionat son autor. En la tercera part, a més de *L'Emigrant*, den Vives, y *Brindis del Rhin*, de Mendelssohn, per la secció d'homes, s'executà l bellíssim y difícil *Ave Christe*, de Josquin de Prés; *Montanyes regalades*, den Sancho Marraco, portades, a nostre entendre, ab massa vivesa; y *La Sardana*, de Borràs de Palau, aplaudida com sempre. El públic, y ab ell nosaltres, sortí completament satisfet de la vetllada. — R. P.

«Orfeo Gracienc». — El concert que aquesta entitat celebrà, el 16 de Juliol, en el «Círcol de Propietaris» de la barriada que li dona nom, revestí l mateix excepcional interès que'ls passats. El mestre Balcells ha conseguit posar son «Orfeo» a un nivell verament envejable.

Res menys que vint-y-una composicions integren el programa, de les que'n foren bisades nou. Això sol demostrarà la cura ab que foren executades pels braus orfeonistes, que no defalliren ni un moment en tota la sessió.

Obri l concert l himne *Voltant la senyera*, del mestre Balcells, an el qual seguí l preciós madrigal, de Waelrant, *Adéu, germà meu!*, que fou dit per l'«Orfeo» ab gran perfecció y justesa de sentiment, lluint-s'hi de debò les veus blanques, esplèndides de delicadesa. Llàstima que l'armonització posada per en Barberà a les *Montanyes regalades* ens amargués el bon gust que aquell ens deixà. Realment, el vestit ab que's presentà la delicada cançó popular, li venia massa gran. Tampoc ens agradà l'armonització del *Plany* per a veus mixtes, puix perd tot aquell misteri que tant bé li escau en la per a homes sols; aixís com la de *Es Juny!*, del mestre Lamote, encar que siga feta pel mateix autor. Preferim la primitiva melodia. Seguí an el *Plany* el xamós *Sota de l'olm*, desbordant-se l'entusiasme del públic y obligant la repetició.

La secció de nois cantà composicions den Millet, en Calduch, en Molera y na Freixas, essent aclamats els petits artistes. Igual èxit obtingué la de senyoretes en *Les Aranyes*, den Lamote, y en els fragments de *Canigó*, den Vives.

La secció d'homes estigué feliç en l'execució d'*Els Xiquets de Valls*, den Clavé, y triom-

fà del tot en la sentimental *Lonxe d'a terra* y en el valent *Himne de l'arbre fruíter*, den Morera. Per cert que'ns cridà força l'atenció que en la primera fos cambiada la paraula *vival* per *visca!*, lo que fa que desaparegui lo que té de típic el passatge. En Clavé, en l'immortal partitura, va únicament descriure; y el poble, com se'n pot convèncer el mestre Balcells, diu *vival* y no *visca!*, encara que desgraciadament.

Lo restant del programa's descapdellà admirablement. El *Nocturn*, den Balcells, que's cantava per primera vegada, obtingué un èxit sorollós. Es una concepció delicada, visió de poeta d'una nit serena, ab el suau murmur de les ombres escorrent-se per entre 'ls arbres. Treballada ab mà ferma, ella sola podria acreditar el talent de son autor, si no tingués ja germanes majors igualment belles. Els orfeonistes posaren tot llur saber en l'execució del *Nocturn*, fent-se acreeadors a una ovació immensa, la més gran, sens dubte, de la vetlla, que acabà ab *Els Segadors*.

El mateix concert, ab lleugeres variants, fou donat en el Teatre Comtal, d'aquesta ciutat, el dia 31 del mateix mes de Juliol y ab igual èxit. — R. P.

«**Centre Excursionista**». — Davant d'una molt triada concurrencia, el dia primer de Juliol donà D. Manel Muntadas la seva conferencia sobre 'l *Probable origen català de les llegendes del Sant Graal*. Començà 'l conferenciant fent notar que l'idea que anava a exposar havia sigut sostinguda ja per crítics estrangers eminents; però que, coneixent poc aquests l'història de Catalunya, no havien pogut demostrar la seva afirmació, cosa que ell se proposava fer. Donà compte dels manuscrits y poemes de l'Edat mitjana que tracten del Graal, estudiant els elements que componen dits poemes y fent notar que les llegendes del Sant Graal són com el tronc d'ont surten les branques de les altres que ab elles se junten.

Analitzant aquestes llegendes, tal com se conten en els dos primers poemes de l'Edat mitjana en que's troben, deduí que hi ha en elles un fons històric comú que presenta un gran nombre de punts de contacte ab el relat fet per la nostra crònica de Ripoll sobre l'adolescència del comte Wifred *el Pelós*; y, fixant-se en que en son origen la llegenda del Graal havia de ser senzillament la d'una montanya en la que's venerava quelcom d'origen diví que infondia poder invencible a sos posseïdors, comparà aquesta tradició ab la de Montserrat, el parescut de les quals demostrà detalladament.

En la figura de Lohengrin, tal com apareix primitivament en un dels dos poemes citats de l'Edat mitjana, trobà grans analogies ab els fets del comte Ramon Berenguer (que anà a Colonia a deslliurar l'emperatriu calumniada), lo qual s'explica pel fons català o provençal que hi ha en dit poema; y en altres fets y figures d'aquelles obres trobà grans analogies ab els relatius a la famosa montanya catalana, com per exemple són semblants la llegenda del rei pecador Amfortas y la de Joan Garí, o, entre altres tradicions, la de que 'l *Montsalvat* y el nostre Montserrat no havien caigut mai en poder dels enemics de la religió.

L'extensa conferencia del Sr. Muntadas fou molt aplaudida pel nombrós públic que l'escoltà sempre ab el més viu interès.

«**Orfeó Barcelonès**». — Dirigit pel mestre R. Goberna, aquella entitat celebrà, el dissabte 2 de Juliol, un notable concert dedicat als seus socis protectors. El Teatre Principal,

ont se celebrà l'acte, se vegé extraordinàriament concorregut, sovintejant els aplaudiments que premiaren l'execució de les peces del programa.

El concert fou simfònic y coral. Per l'orquestra s'executaren l'obertura *Der Freischütz*, de Weber; l'inspirat *Epitalami*, del plorat mestre García Robles, que va estrenar-se, la passada Quaresma, al Palau de la Música Catalana; y una simfonia titulada *Barcelona*, original del Sr. Ferrer y Vidal, apreciable treball d'aficionat que, a falta d'altres mèrits, ofereix una simplicitat de factura y una franquesa y varietat de motius que a bona part del públic complagueren del tot.

Les peces que l'«Orfeo» cantà sol, eren de Bach, Schubert, Wagner, Franck, P. Serra y Ferrer Vidal, obtenint un desempeny no gaire perfet a voltes; degut, segurament, a la precipitació ab que s'havia organitzat el concert. Aquest terminà ab l'audició de l'*Himne a l'any nou*, per a chor, soli y orquestra, de Schumann, que produí brillant efecte y valgué als executants nodrits y merescuts aplaudiments.

«**Academia Ainaud**».—En els darrers examens que dita Academia ha celebrat a la sala Angelus-Hall, han obtingut calificació de *sobressallent* a la classe de violí, que dirigeix D. Enric Ainaud, les senyorettes Eugenia Domenech, Elisa Dorgebray, y els Srs. Miquel Sans, Miquel Sancho, Felip Vives, Joan Monteys, Vicenç Vellsolà y Anton Brosa.

En els de piano, classe de Ricard Vives, han obtingut també calificació de *sobressallent* el Sr. Francesc Potau y les Srtas. Mercè Creus, Rosa Grau, Rita Brosa, Dolors Amat, Antonia Grau, Consol Biada, y Consol Chia; de *notable* 'l Sr. Antoni Bartolí. El mestre Enric Ainaud, director de l'Academia, va cloure l'acte fent algunes observacions als deixebles allí presents, encoratjant-los a continuar els estudis que ab tant falaguer èxit han començat; donant mercès als senyors que formaren el jurat y al nombrós auditori.

«**Círcol Musical Bohemi**».—Sempre han sigut interessants els programes de les sessions d'aquesta benemèrita entitat; però sens dubte sobrepujà als anteriors el de la celebrada'l 19 de Juliol. La primera part l'omplenaven la *suite Holberg*, op. 40, del gran compositor norueg Grieg, que, com totes les concepcions d'aquest autor, se distingeix per la simplicitat del fer y la frescor dels motius, de marcat sabor popular; y l'*Andante cantabile* del Concert n.º 4 de Mozart, que'ns vingué a representar un placívol oasi en mig de l'ultramodernisme avui corrent. En aquest fragment s'hi lluhí de debò 'l notable concertista D. Francisco Ferreras, demostrant posseir una dicció correctíssima.

Seguiren en la segona part l'*Andante* y *Minuet* del IV concert del malaguanyat director del Conservatori de Brusselles, y mestre compositor, en F. A. Gevaert, en la que poguerem apreciar el talent y l'inspiració de l'erudit mestre; l'aixerida *Musette* y *Tamborin*, de Weckerlin; el primer *solo* per a fagot y piano, original composició executada ab tot *amore* pels professors E. Brusi y Lozano. Finalitzà 'l concert ab l'inspiradíssima *Cancó de Primavera*, de Mendelssohn, que digué l'orquestra admirablement, essent aplaudits y felicitats sos entusiastes components per l'auditori, y especialment el mestre Sr. Cumellas y Ribó, que la conduí ab intel·ligència y gust.

Societat coral «Euterpe». — Aquesta societat, que feia temps no's mostrava en públic, celebrà un concert matinal, en el Teatre Tivoli, la vigília de Sant Jaume. La gentada que acudí al concert demostrà que anyorava aquelles festes matinals, que eren un esplai per a les nostres classes treballadores, y el gust ab que veuria llur restauració. Totes les peces executades foren aplaudides ab gran entusiasme per la nombrosa concurrencia, y molt senyaladament les originals del malaguanyat Sadurní, que omplenaven tota la segona part, essent repetit l'*Himne a Clavé*, després del qual fou coronat de llorer y flors el bust del difunt mestre de l'«Euterpe» y director de la Banda Municipal. També fou repetida la cantata del mestre Rafart (que torna a encarregar-se de la direcció d'aquests concerts), compartint l'ovació ab el delicat poeta Apeles Mestres, que assistia al concert. S'executà per primera vegada un *Scherzo*, del mateix Rafart, essent força aplaudit. Acabà'l concert ab la *Patria Nova*, de Grieg, que adquirí tota la grandiositat requerida.

GIRONA

Al Colisseu Imperial se donà, el dia 21 de Juny passat, el desè concert de la tanda organitzada pels Srs. Sobrequés y Reigt.

El desempeny del mateix anà a càrrec dels joves y ja celebrats concertistes Marià Perelló (violinista), Joan Rabentós (violoncelista), y Ricard Vives (pianista); els quals posaren novament a prova llurs meritosas qualitats en l'interpretació del *Trio Dumky*, de Dvorak, y en altres composicions ben triades de C. Franck, Nardini, Tartini, Paderewski, Debussy, Chopin, Fauré y Popper.

RUBÍ

Ab motiu de celebrar aquesta vila sa Festa Major, l'«Escola Coral», de Terrassa, dirigida pel mestre J. Llongueras, donà, el dia 29 de Juny, al Teatre Domenech, una sessió d'art extraordinaria, el programa de la qual comprenia les següents parts:

Concert de música vocal: *Cant dels joves* (Morera); *Sota de l'olm* (Morera); *Magalt* (Llongueras); *Jo'm voldria emmaridar* (Jaques-Dalcroze); *Sanctus* (Palestrina); *Catalonia al mar* (Morera); *Cant de camí* (Zollner); *La Cançó nostra* (Morera).

Estudis calistènics: *Les Petites nenes de marbre*, *Bells braços blancs*, *Les Estatues* (Jaques-Dalcroze).

Rondes infantils: *Ronda del nen que no vol menjar les sopes*, *Ronda del doctor*, *Ronda de l'anyellet que bela*, *Ronda dels bons treballadors*, *Ronda de la jardineria*, *Ronda dels soldats* (Jaques-Dalcroze).

Marxes y demostracions de gimnàstica rítmica, intercalades ab les cançons y rondes.

L'èxit obtingut no fou menor que 'ls que arreu ha conquerit sempre la simpàtica institució egarenca.

SABADELL

Ab una concurrencia molt distingida, que omplenava per complet el Teatre dels *Campos*

de Recreo, donà, el dia 13 del present mes, un concert, en obsequi dels socis protectors, l'«Orfeo de Sabadell».

A dit concert hi assistí l'eminent violinista-compositor en Joan Manén, tot just arribat de l'Havana y altres punts d'Amèrica.

Tots el números del programa varen ésser extraordinàriament aplaudits per la precisió y l'ajust ab que foren cantats pels choristes de l'«Orfeo»; mereixent especial menció les peces *Montanyes de Canigó* y *El Pardal*, del mestre Manén, que van haver de repetir-se, obligant a l'autor a sortir a l'escenari, ont se li tributà una entusiasta y espontània ovació. També mereixeren els honors del *bis* les composicions *La Nit de Sant Joan* y *El Roda-soques*, del mestre Sancho Marraco, cantades per primera vegada per la secció de nois, així com *L'Aucllada* y *Sota de l'olm*, que les tres seccions de l'esmentat «Orfeo» interpretaren d'una manera excelent.

El públic que assistí a tant notable concert sortí molt agradat dels avenços que va realitzant aqueixa entitat, per lo qual el director, en Josep Planas Argemí, y els mestres en Ciprià Cabané y na Elisa Farró, reberen abundoses felicitacions.

NECROLOGIA

Ha passat a millor vida 'l mestre compositor en FRANCESC FORNS, una de les personalitats més distingides de l'art musical barceloní.

Ha mort a l'edat de vuitanta-set anys, havent pertangut fins fa poc temps a la capella de música de la Catedral y a la de la parroquia de Sant Agustí, d'aquesta ciutat.

Sa tasca com a compositor està representada per un immens bagatge de música religiosa, genre que conreua preferentment el plorat mestre, qui havia assolit en època gens llunyana una immensa y merescuda popularitat, lo qual no obstà per a que fos sempre d'afectuosíssim tracte; lo que li valgué l'estimació de tots quants el tractaren.

Ab motiu de celebrar-se, a l'iglesia parroquial de Sant Agustí, els funerals per a l'etern descans de la seva ànima, en dit acte, així com durant les misses que's resaren després, sols s'executà música del malhaurat compositor, dirigida per son amic de l'ànima 'l mestre en Josep Marraco, director de la capella de música de la nostra Catedral.

*

En BOURGAULT-DUCOUDRAY, mort aquest mes a París, era una de les personalitats musicals més sobressortints de la França. Durant trenta anys desempeñà en el Conservatori d'aquella capital la càtedra d'Historia de la música, a la que conseguí donar un atractiu gran, mercès a la seva erudició y al seu dir familiar, fort atraient. D'un viatge realitzat a l'Orient, va treure'n gran profit per lo que respecta a l'estudi de les antigues modalitats de la música grega, la teoria de les quals exposà ab una claredat y una precisió admirables en son recull de cançons populars d'aquell país, donat a l'estampa poc després.

Per altra part, son amor a les obres capdals de la música 'l decidí a fundar una Societat choral d'aficionats, a la que va fer executar les millors obres dels autors primitius del Renaixement y les grans composicions de Hændel, Bach, Rameau, etc.

Era, además, en Bourgault-Ducoudray, un compositor distingit, an el qual se deuen un drama líric, *Thamara*, estrenat ab molt bon èxit a l'Opera; una *Rapsodie cambodgienne*, executada sovint en els Concerts-Lamoureux; y altres produccions varies, estimables per la noblesa de llur estil y la distinció de llurs idees.

En Lluís Albert Bourgault-Ducoudray era nat a Nantes en 1840, y obtingué 'l premi de Roma, en 1862, essent deixeble d'Ambròs Thomas.

*

Cap allà l'any 1880, dues artistes jovenetes, al començament de la carrera llur, s'havien guanyat forces simpaties del públic barceloní cantant en el modest Teatre del *Buen Retiro*, ont la música d'òpera feia les delícies de la menestralia catalana durant els mesos d'estiu. Eren les germanes Julia y Sofia RAVOGLI, que's distingien especialment en el desempeny de *Norma*, *Semiramis* y altres òperes italianes, ont les dues germanes podien lluir juntes llurs facultats. Poc temps després triomfaren del tot en els principals teatres d'Italia, a Londres, a Nova York, a Chicago... Durant una llarga estada que feren a Anglaterra, una d'elles, la Julia, va casar-se ab un ric hisendat escocès, de resultes de lo qual abandonà 'l teatre. La Sofia, sense la companyia de sa germana, renuncià igualment a l'escena, residint part de l'any a Roma, y l'altra restant al costat de sa germana, a l'Escocia. En vigílies de sortir de Roma, ara fa poc, per a dirigir-se a la residència senyorial de sa germana, trobaren un mati morta en son llit a la Sofia, víctima d'una paràlisi de cor.

NOVES

Els artistes catalans.—Els nostres col·laboradors l'erudit pianista en J. Joaquim Nin, que retorna a Europa y fixa a Brusseles sa residència, y el prodigiós violinista en Joan Manén, tenen preparada una *tournee*, en la que donaran una seixantena de concerts. Desitgem an els nostres estimats amics l'èxit que mereixen, com aixís mateix an el nostre distingit compatrici 'l mestre Antoni Ribera en la temporada que tindrà a son carrec la direcció de l'orquestra del Teatre Lemberg, durant la qual, además de varies obres noves, posarà *L'Anell del Nibelung*.

*

El cèlebre compositor Max Bruch acaba de presentar la dimissió de la càtedra que venia desempenyant en el Conservatori Reial de Berlin, puix el mal estat de sa salut, an el que s'ajunten setanta-dos anys, li impedeix atendre a les necessitats del magisteri. Es una perdua irreparable pera aquella Universitat musical.

*

El gran orgue de la nova Catedral de Berlín, que fou pagat per l'emperador d'Alemanya, perdrà dintre poc temps la fama d'esser el més gran del món. Segons la *Deutsche Instrumentenbau-Zeitung*, l'iglesia de Sant Miquel, d'Hamburg, que s'està reedificant, tal com s'acordà després de sa destrucció per un incendi, posseirà en 1912 un orgue compost de 11,000 tubus distribuïts en 140 registres, 5 teclats, y *pédalier* de 32 notes. Per a l'inauguració tindrà lloc un festival dedicat a Bach, en el qual s'executaran les millors *cantates* del vell mestre.

*

Segons nostres notícies, la vinenta temporada d'hivern del Gran Teatre del Liceu deixarà enrrera a les anteriors. Figuraran en el repertori: *Elektra*, de R. Strauss, y *Paolo e Francesca*, de Mancinelli, com a primeres audicions; y's reproduiran: *La Vestale*, de Spontini, obra que està de moda ressucitar; *Euryante*, de Weber; *La Damnazione di Faust*, de Berlioz; *Els Mestres cantaires*, de Wagner, *Carmen*, de Bizet, y altres d'escola italiana.

*

Els primers jorns de Desembre proper, tindrà lloc, en el Teatre de la Cort, de Dresde, l'estrena de la nova òpera de Ricard Strauss que porta per títol *El Cavaller de les roses*. El gran compositor se troba actualment a Garmisch, petita població de Baviera, ont dóna'ls últims retocs a la partitura. Separant-se de les tètriques escenes de *Salomé* y *Elektra*, la nova producció es una aixerida comedia musical escrita sobre paraules de Hugo von Hoffmannsthal. La part més important, que ha d'esser cantada per una Mezzo-soprano, representa un jove elegant que busca una noia casadora per a un d'aquests *hidalgos* aristòcrates de poble, ignorant y ignocent alhora, a qui per sobrenom se coneix per *el bou de Lerchenan*. Per fi, després de molts afanys, el missatger troba la dona buscada, una ideal nina nomenada Sofia; emperò es tanta la bellesa d'aquesta, que'l cavaller se n'enamora foliament y acaba per compte propi la conquesta començada per a altri, deixant burlat al pallús *hidalgo*. La part de Sofia té la tessitura de soprano, y la de l'aristòcrata queda escrita per a baix. L'acció passa a mitjans del segle XVIII. El treball orquestral es de gran simplicitat, sobre tot si's compara ab el de les abans esmentades òperas; més aqueixa mateixa simplicitat fa difícil l'interpretació perfeta, segons paraules del mateix autor. No cal dir ab quin interès s'espera l'estrena d'*El Cavaller de les roses* en el món musical.

*

El Museu Beethoven, de Bonn, ha tingut la sort d'adquirir un preciós autògraf que deurà colocar en lloc d'honor. Se tracta del manuscrit original de la *Sexta simfonia*, coneguda per *Pastoral*.

Es curiosa l'història *mercantil* d'aquesta inestimable joia. En 1838 fou venuda per una quantitat insignificant, havent rodat durant molts anys per diversos països, anant a parar a l'Anglaterra, desde ont se'n féu ofrena a moltes corporacions y biblioteques, principalment d'Alemanya, demanant-ne 125,000 francs. Per fi, després de parlamentar un sens-nombre de vegades, y mercès al Dr. Prieger, retornà 'l manuscrit a sa casa pairal, de la que segurament no eixirà mai més.

*

Festes en honor de Mozart. — A Salzburg, organitzades per la societat internacional «Mozarteum», s'han celebrat grans festes musicals en honor de l'immortal compositor fill d'aqueixa ciutat. Ab tal motiu s'han representat les seves dues obres *La Flauta encantada* y *Don Joan*, y executat en l'«Aula Acadèmica» quatre grans concerts, un d'ells de música religiosa y els altres de cambra. Ademés, el darrer dia de les festes, s'executà en la Catedral la gran missa dita *del Credo*; y, finalitzada la funció religiosa, va efectuar-se ab tota solemnitat, y en presència d'una gran multitud, la cerimònia de la colocació de la primera pedra de l'«Institut Mozart», acte que presidí l'arxiduc Eugeni en representació de l'emperador, Francisco Josep, y al qual assistiren les autoritats de la ciutat y nombroses celebritats musicals. L'«Institut Mozart», fundat per la predita societat «Mozarteum», serà una mena de conservatori internacional de música, ont seran admesos estudiants de tot el món. Comprendrà, ademés de les sales destinades a classes y de les dependències pròpies d'una institució d'aquest caràcter, una sala de concerts y un museu ont se guardaran els originals, records y demés documents importants que's conserven de Mozart.

*

La «Societat dels Amics de la Música», de Viena, festejarà 'l centenari de sa fundació, l'any 1912, obrint un concurs ab un premi de 10,000 corones, que s'adjudicarà a la millor obra per a chor mixte y orquestra (solo *ad-libitum*). El text poètic ha d'esser allunyat de tota tendença política, escrit en llengua tedesca, o, quan menys, acompanyat de la traducció a aital llenguatge. Poden participar en aquest concurs els compositors de totes les nacions, cadaú ab una sola obra, que, com se suposa, ha d'esser inèdita. El concurs acabarà 'l 1.º de Maig de 1912, quedant el manuscrit de propietat de la «Societat», la qual l'executarà en la temporada de 1912-13, salvant eventualitats. Formen el Jurat els senyors següents: Dr. L. Goldmark, compositor, de Viena; Dr. Hirschfeld, musicòleg, de la mateixa ciutat; Dr. H. Kretzschmar, de Berlin; D. Van de Lange, director del Conservatori d'Amsterdam; F. Loewe, G. Mahler, compositor, y F. Schalk, director del Teatre de la Cort, tots tres de Viena.

*

Volent la regina Alexandra, d'Anglaterra, oferir un record a les persones que han pres part en la música executada en els funerals de son difunt marit, el rei Eduard; ha remès un rellotge de gran preu a l'organista compositor M. Alcock, y altres més senzills als nois que han cantat en els chors. Els altres músics han sigut obsequiats ab retrats reials.

*

La sordera de Beethoven. — La *Deutsche Medizinische Wochenschrift* (Revista Mèdica Alemanya) acaba de publicar un molt interessant estudi del Dr. Lleó Jacobson sobre la malaltia de la sordera de Beethoven. Mercès als nombrosos detalls de sa malaltia donats pel mateix sofrent y per les persones que 'l rodejaven, l'especialista alemany ha

pogut donar un anàlisi d'una remarcable precisió. El Dr. Jacobson afirma que Beethoven sofria d'una atosclerosi, es a dir, d'una afecció del vestibol de l'orella, complicada ab una malaltia del nervi auditiu. Aquesta malaltia, el progrés de la qual no pogueren evitar els metges malgrat llur sollicitut, l'atribueix el Dr. Jacobson a les febres tifoidies que en distintes èpoques anteriors havia tingut el mestre. Tothom sab ab quin coratge 'l malhaurat artista lluità contra aqueixa terrible malaltia; més tot fou inútil, car a la fi hagué de resignar-se a sofrir el tràgic destí de la sordera.

*

S'anuncia per a la pròxima temporada del Covent Garden, de Londres, l'estrena de l'obra de D'Albert *Tiefland*, escrita sobre 'l llibre del nostre Guimerà *Terra baixa*. Ademés se donaran *Cendrillon*, de Massenet; *Guntram*, de R. Strauss; *La Dama de Pique*, de Tschaiikowsky, y *Hamlet*, de Thomas.

*

Acaba de constituir-se a Berlin un nou quartet de corda, en el que figura com a primer violí l'eminent Hugo Hermann. Els demés components son: Maximilià Ronis, segon violí; Ernest Breest, viola, y J. Van Lier, violoncel.

Aquest notable quartet anuncia una *tournee*, figurant, entre les poblacions ont se farà sentir, la ciutat de Barcelona.

*

A més dels varis festivals anunciats a Munic ab motiu de l'Exposició d'Art Musulmà, dintre poc se'n celebrarà un dedicat a les Simfonies de Beethoven y a la Simfonia després Beethoven. Aquest cicle de concerts, organitzat per l'associació «Konzert-Verein», qui ha confiat llur direcció a Ferdinand Loewe, de Viena, se compondrà de dotze sessions, en cada una de les quals figurarà por ordre cronològic una simfonia de Beethoven y altres dels seus més eminents successors. Entre les d'aquests, figuren en els programes, ademés de la *Novena*, ab chors, de Beethoven, *Faust Simfonia*, de Liszt; la VIII de Bruckner, la en *do major* de Schubert, la II de Schumann, l'anomenada *Escocesa*, de Mendelssohn; la *Fantàstica*, de Berlioz; la II de Brahms, y la *Romàntica*, de Bruckner.

*

A París s'anuncia la creació d'una societat d'audicions estrangeres, el fi de la qual es propagar pels principals centres musicals europeus la música y l'art dramàtic estrangers. La novella associació reclutarà sos col·laboradors entre 'ls artistes més renomats, organitzant una gran serie de concerts a París y a Londres, que començarà a la pròxima tardor.

*

En el moment que acaba de posar-se la primera pedra del Museu Mozart, a Salzburg, no deixa de tenir interès explicar quelcom de la casa ont va néixer el Mestre. Porta 'l número 9 de la Getraidestrasse, y en el tercer pis se troba la cambra ont va obrir els ulls

a la vida'l noi predestinat. En aquesta mateixa cambra va instal·lar-se antigament un petit museu. Allà poden veure's un sens-fi de retrats, originals o còpies. Mozart hi està representat a totes les edats, sol o agrupat ab altres persones de sa família, especialment ab sa mare Anna Pertl, sa germana Nannerl y sa muller Constança. Entre 'ls instruments s'hi troben un violí que fou regalat a Mozart quan tenia sis anys, una *spineta* y un piano. Els autògrafs estan prop dels retrats, y alguns ensenyen clarament la prodigiosa precocitat del petit compositor, com el manuscrit d'una *sonata* escrita en 1763. Es de notar que rarament, en les partitures, hi apareixen esmenes: no en va ha dit Grieg que Mozart creava ab facilitat, sense vacilacions, «com un Déu». També ocupen un lloc important les cartes, entre les quals se'n troba una a sa muller, Constança Weber, la que anomena «estimada Stanza». Cobreixen les parets de la cambra cartells de les representacions de les òperes de Mozart. Per cert que'l de *La Flauta màgica* dóna mostra de la fatuitat de Schikaneder, qui va fer escriure son nom de llibretista ab lletres de pam y mig, mentres que'l del compositor apareix en caràcters quasi microscòpics. Emperò, ab tot, la principal reliquia, la que se'n porta les mirades de tots els visitants, es un crani que figura en una de les vitrines, que, segons se creu, es el del gran mestre, per més que alguns dubten de sa autenticitat, y més quan s'ignora veritablement ont foren enterrades les despulles del gran compositor austriac. Per a acabar, el visitant pot contemplar infinitat d'àlbums carregats de firmes de grans mestres y admiradors, al cap dels quals figura Liszt, a més d'una grossa quantitat de medalles, un anell ofrena de l'emperatriu Maria-Teresa, y finalment una luxosa biblioteca ont s'apleguen les obres completes de Mozart.

*

Prop d'Harlem, a Holanda, se construirà dintre poc un edifici de Concerts dedicat a Beethoven. Constarà de varies sales, entre elles una destinada a audicions de música de cambra.

El municipi d'Harlem subvenciona esplèndidament la nova construcció. Igual que a Barcelona.

*

El jove concertista de violí en Francisco Costa, premiat pel nostre Ajuntament, ha obtingut, en els concursos públics de fi de curs en el Conservatori de Brusselas, el primer premi ab la més gran distinció.

Al fer la ressenya d'aquells concursos, *Le Guide Musical* s'expressa en aquests termes, referint-se al nostre paísà:

«Qui se n'ha dut la palma, sense discussió, es Mr. Costa, violinista, deixeble de Mr. Marchot. Al present, es Mr. Costa un artista ja format, qui a una tècnica segura y elegant afegeix una sonoritat pastosa y un estil d'una rara musicalitat.

Agradà moltíssim la finesa ab la qual interpretà'l capritx de Saint-Saëns-Isaye». Rebi'l nostre amic la més coral enhorabona.

*

PUBLICACIONS REBUDES

MÚSICA Y LLIBRES

Edicions de la «Sociedad Anónima Casa Dotesio» (Barcelona):

- E. GRANADOS. — *Dos marchas militares*, per a piano, a 4 mans.
 T. BUXÓ. — *Allegro Sinfónico* de la sonata en re menor per a piano.
 S. BARTOLÍ. — *Sis cançons populars catalanes* transcrits fàcils per a piano: *Los Tres tambors*, *Lo Mestre*, *Lo Mariner*, *La Filadora*, *Lo Pardal*, *El Mestre*.

«Edition Mutuelle»; 269, rue St.-Jacques (Paris):

- JOSEP CIVIL Y CASTELLVÍ. — *Quatre chansons d'enfants*, per a cant y piano: *Sol, solet* (I. Iglesias); *Lo Sant Angel Custodi* (J. Verdaguer); *La Birondó* (A. Bori y Fontestà); *Una flor d'amor* (J. Verdaguer). Version française de Jean Chuzewille.

Edicions de la casa «Musical Emporium», Vda. de J. M. Llobet (Barcelona):

Ramillete Escolar. Colecció de cànctics ab acompanyament de piano, propis per a la celebració d'actes solemnes en Col·legis y demés centres d'ensenyança.

- N.º 1. BALLVÉ, J. M. — *Els Exàmens*.
 « 2. — — *Benvinguda*.
 « 3. CUMELLAS RIBO, J. — *Els Premis*.
 « 4. FARGAS, PBRE, J. — *Fi de curs*.
 « 5. SANCHO MARRACO, J. — *Apertura de curs*.
 « 6. — — *Distribució de premis*.

- D. MAS Y SERRACANT. — *Los Pequeños cantores*. (Cançons per a la mainada.) Letra y dibuixos de Apeles Mestres. Traducciones castellanas de J. Soler Biel, Sch. P. y J. C. de G.
 RAMIRO ESCOFET, O. S. B. — *Virolay a la Verge de Montserrat*, a chor uníssó y solo ab acompanyament. (Textes català y castellà.)
 RAMIRO ESCOFET, O. S. B. — *Salve Montserratina* a dues veus, ab acompanyament.

Publicacions de l'«Associació Wagneriana» (Barcelona):

- ALFRET ERNST. — *L'Art de Ricart Wagner. L'Obra poetica. L'Obra musical*. — Traduit del francès per Geroni Zanné. Volumes I y II.

- VICTOR CANIGÓ. — *Animes retudes*. Fantasia lírica en vers original. Tip. de Pere Alegret: Vilafranca del Penadès.

AVÍS. — Per a relligar el quint volum de la «Revista Musical Catalana» s'han confeccionat unes artístiques tapes, que podran adquirir-se, al preu de 2 ptes., a la Llibreria «L'Avenç», Rambla de Catalunya, 24. A la mateixa llibreria enquadernaran els volums al preu de 3 ptes. cada un (compreses les tapes).

Barcelona. — Tipografia «L'Avenç»: Rambla de Catalunya, 24. — Telefon 115

J. SANCHO CONDIS

« Escuela de Dobles Notas » y son « Auxiliar »
pera Piano

PREUS: { *Escuela de Dobles Notas*. Llibre complet, **12 pessetes**.
Separadament, en tres quaderns, **5 pessetes** cada quadern.
Auxiliar, **3 pessetes**.

Obres recomenades pels mestres Vidiella, Granados, Malats, Pellicer, Costa y Nogueras, Canals, Rodríguez Alcántara, etc.

Se ven en tots els magatzems de música y a casa'l seu editor, J. Sancho Condis, Rambla de les Flors, 4, 2.^{on} - BARCELONA.

A DOBLE PREU se compraran, en l'Administració de la REVISTA MUSICAL CATALANA, exemplars (en bon estat) del número 2 de la propia Revista, corresponent al mes de Febrer de l'any 1904. ❧ ❧

ORFEÓ CATALÀ

CURS D'ORGUE

A CARREC DEL MESTRE

VICENTS M.^A DE GIBERT

DIMARS Y DIVENDRES

EMPRESA DE SERVEIS FUNERARIS

DE LLORENS CANUT

— Sant Francisco de Paula, 4 (prop de l'Orfeó) —

Enterraments desde'l més modest al de més luxe.—Serveix aviat y bé.—S'encarrega del transport de despulles mortals, embalsamaments y totes les gestions que's necessitin en tant dolorosos tranzits.